

УДК 338.47:330.004

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-6-17>**Олійник Г.Ю.**

доктор економічних наук, доцент, професор,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4073-401>

Кадацька Т.О.

магістр, старший викладач
Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1302-1260>

Oliinyk Heorhii

Open International University of Human Development «Ukraine»

Kadatska Tetiana

Odessa National O.S. Popov Academy of Telecommunication

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ КОМПАНІЇ

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF CORPORATE MANAGEMENT OF THE COMPANY'S MARKETING SYSTEM

У статті представлено результати дослідження проблем управління корпоративними змінами на підприємствах транспорту та зв'язку («Укртелеком», «Укрпошта», «Укрзалізниця»), тобто радикальних змін стану важливіших компаній держави, задля нарощування інноваційного, маркетингового й виробничого потенціалу за критерієм стійкості. Сформована система корпоративного управління встановлює чіткі стандарти, допомагає мінімізувати та вирішити економічні й управлінські проблеми, враховує тип економічної системи компанії в державі, стадію її сучасного стану та розвитку. Корпоративне управління взаємопов'язано з усіма аспектами економічної системи компанії. Воно є необхідним для розвитку ринку, який надає ресурси для фінансування економічного росту та економіки загалом. Якщо не буде створено ефективну систему корпоративного управління, компанія може залишитися осторонь, їй доведеться спостерігати, як інші компанії розвиваються та процвітають. До радикальних змін належать процеси корпоративного управління як комплексного поняття, що є компонентом виробництва й включає організаційно-структурну стійкість, стійкість виробничих, технологічних, інноваційних процесів, стійкість маркетингової, фінансової та економічної діяльності, соціальну стійкість, стійкість персоналу. Перехід економіки українських компаній на інноваційний шлях розвитку вимагає їх радикальних змін задля забезпечення конкурентоспроможності на світових ринках у сучасних умовах. До радикальних змін належать процеси формування корпоративного управління, які виконуються в рамках стратегічного розвитку компанії. Як основну проблему організаційно-економічного механізму корпоративного управління компанії слід виділити значне зниження її стійкості в процесі перебудови. У зв'язку з цим необхідно розроблення механізму корпоративного управління, що забезпечує зберігання стійкості в період розвитку компанії. Основою організаційно-економічного механізму корпоративного управління маркетинговою системою компанії за критерієм стійкості є чітке формування її статутного капіталу, побудованого на основі інвентаризації всіх статей балансу як основи самої структури її корпоративного управління для удосконалення ефективності діяльності підприємства та системи корпоративного контролю.

Ключові слова: корпоративне управління, статутний капітал, критерії стійкості, інвентаризація, цифрова економіка, прибуток.

В статье представлены результаты исследования проблем управления корпоративными изменениями на предприятиях транспорта и связи («Укртелеком», «Укрпочта», «Укрзалізниця»), то есть радикальных изменений состояния важнейших компаний страны, с целью наращивания иннова-

ционного, маркетингового и производственного потенциала по критерию устойчивости. Сформированная система корпоративного управления устанавливает четкие стандарты, помогает минимизировать и решить экономические и управленческие проблемы, учитывает тип экономической системы компании в государстве, стадию ее современного состояния и развития. Корпоративное управление взаимосвязано со всеми аспектами экономической системы компании. Оно является необходимым для развития рынка, который предоставляет ресурсы для финансирования экономического роста и экономики в целом. Если не будет создана эффективная система корпоративного управления, компания может остаться в стороне, ей придется наблюдать, как другие компании развиваются и процветают. К радикальным изменениям относятся процессы корпоративного управления как комплексного понятия, которое является компонентом производства и включает организационно-структурную устойчивость, устойчивость производственных, технологических, инновационных процессов, устойчивость маркетинговой, финансовой и экономической деятельности, социальную устойчивость, устойчивость персонала. Переход экономики украинских компаний на инновационный путь развития требует их радикальных изменений с целью обеспечения конкурентоспособности на мировых рынках в современных условиях. К радикальным изменениям относятся процессы формирования корпоративного управления, которые выполняются в рамках стратегического развития компании. В качестве основной проблемы организационно-экономического механизма корпоративного управления компании следует выделить значительное снижение ее устойчивости в процессе реструктуризации. В связи с этим необходима разработка механизма корпоративного управления, обеспечивающая устойчивость в период развития компании. Основой организационно-экономического механизма корпоративного управления маркетинговой системой компании по критерию устойчивости является четкое формирование ее уставного капитала, построенного на основе инвентаризации всех статей баланса как основы самой структуры ее корпоративного управления для усовершенствования эффективности деятельности предприятия и системы корпоративного контроля.

Ключевые слова: корпоративное управление, уставный капитал, критерии устойчивости, инвентаризация, цифровая экономика, прибыль.

The article presents the results of a study of corporate change management at transport and communications companies (Ukrtelecom, Ukrposhta, Ukrzaliznytsia), i.e. radical changes in the state of major state-owned companies in order to increase innovation, marketing and production capacity, according to the criterion stability. The current system of corporate governance sets clear standards, helps to minimize and solve economic and managerial problems, and takes into account the type of economic system of the company in the country, the stage of its current state and development. Corporate governance is interconnected with all aspects of a company's economic system. It is necessary for the development of a market that provides resources to finance economic growth and the economy as a whole. If an effective corporate governance system is not created, the company may be left out and will have to watch other companies grow and prosper. Radical changes include corporate governance processes as a complex concept that is a component of production and includes organizational and structural stability, stability of production, technological, innovation processes, stability of marketing, financial and economic activities, social stability, and staff stability. The transition of the economy of Ukrainian companies to an innovative path of development requires their radical changes in order to ensure competitiveness in world markets in modern conditions. Radical changes include the processes of corporate governance, which are carried out within the strategic development of the company. As the main problem of organizational – economic mechanism of corporate governance of the company it is necessary to allocate considerable decrease in its stability in the course of reorganization. Therefore, it is necessary to develop a mechanism of corporate governance that ensures the maintenance of stability during the development of the company. The basis of organizational and economic mechanism of corporate governance of the company's marketing system on the criterion of sustainability is a clear formation of its authorized capital, built on the basis of inventory of all balance sheet items, as the basis of the structure of its corporate governance.

Key words: corporate governance, share capital, sustainability criteria, inventory, digital economy, profit.

Постановка проблеми. Перетворення відносин власності стало для України магістральним напрямом економічної трансформації. Грошова приватизація в Україні розпочалась у 1999 р. Приватизація – це платне відчуження майна, що перебуває у державній власності, на користь фізичних або юридичних осіб.

Одним із найважливіших напрямів подальшого розвитку підприємств у країні була кор-

поратизація, в результаті якої створено понад 30 000 акціонерних товариств. Серед такої кількості проведених перетворень державних підприємств на акціонерні товариства шляхом корпоратизації були створені такі значні для економіки держави компанії:

1) «Укртелеком» (корпоратизація відбулася після внесення змін Указом Президента України від 28 травня 1999 р. № 587/99 до Указу

Президента України «Про корпоратизацію підприємств» та прийняття Закону України «Про особливості приватизації відкритого акціонерного товариства «Укртелеком»» від 13 липня 2000 р. № 1869);

2) «Укрпошта» (Міністерство інфраструктури України почало процес реорганізації Українського державного підприємства поштового зв'язку (УДППЗ) «Укрпошта» в публічне акціонерне товариство 11 листопада 2015 р., 1 березня 2017 р. було зареєстровано Публічне акціонерне товариство, а 21 грудня 2018 р. внесені зміни до статуту. Отже, створено акціонерне товариство «Укрпошта»);

3) «Укрзалізниця» (акціонерне товариство «Українська залізниця» утворено відповідно до Закону України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування»; Постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2014 р., а 27 листопада 2018 р. були внесені зміни до статуту, тепер це ПАТ «Укрзалізниця»).

Корпоратизація як економічна категорія та процес на практиці з'явилась разом із трансформацією економіки держави на етапі становлення ринкових відносин. Цей процес містить широкий спектр різноманітних перетворень (безліч структурних змін) на макро- та мікроекономічному рівнях, потребує серйозної підготовки економічної, технологічної та правової систем. На жаль, законодавство не передбачало проведення підготовки підприємств до корпоратизації.

«Укрзалізниця» була єдиною компанією, яка до процесу перетворення провадила дослідження, розробляла методологію, внутрішні нормативно-правові документи, навчала кадри, впроваджувала нормативно-правові документи в систему управління, обліку, виробництва, неодноразово провадила інвентаризацію основних засобів (особливо прав на земельні ділянки та об'єкти нерухомого майна), оформляла на нерухомість права, впроваджувала цифровізацію внутрішньої економіки. Все це провадилось для чіткого формування статутного капіталу, реального наповнення ресурсами кожної випущеної акції.

Дослідження показують, що розміри статутних капіталів цих компаній сформовані таким чином, що до них увійшли всі підприємства, якими вони володіли до військових дій (2014 р.). Права на нематеріальні активи не оформлені і в балансі не враховані. Постанова їх на облік та оформлення прав збільшують статутний капітал на 80–150%. Як бачимо, у компанії зареєстровані різні назви. («Укрзалізниця» – Приватне А.Т., «Укрпошта» – просто А.Т.). Все це слід привести до нормативно-правової бази як

основи формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління компанією. Це актуально як для цих компаній, так і для інших корпорацій.

На нашу думку, корпоратизація має такі визначення:

– на макрорівні – політика уряду щодо трансформації структури всієї економіки держави та механізмів управління нею;

– на мікрорівні – процес трансформації господарюючого суб'єкта шляхом акціонування задля підвищення його ефективності, залучення інвестицій, виконання юридичних та соціальних зобов'язань.

Нині у цих компаніях нереальний (завищений чи занижений) статутний капітал. Випущені і зареєстровані акції не забезпечені ресурсами. Все це викликає додаткові питання у інвесторів, тому необхідно провести ревізію статутного капіталу, та сформувати його реально. Це буде основою формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління маркетинговою системою компанії. Вирішення цієї проблеми актуальне як для цих компаній, так і для інших корпорацій, питома вага яких у загальному числі організацій різних форм підприємництва складає близько 10%, саме вони забезпечують понад 70% обсягів продаж і до 70% усіх одержуваних доходів.

Компанії, які використовують корпоративні стандарти управління, мають значний доступ до капіталу. Ринки цінних паперів, де діють жорсткі вимоги до системи корпоративного управління, здатні знижувати інвестиційні ризики. Як правило, такі ринки приваблюють більше інвесторів, готових надати капітал за розумною ціною, та виявляються більш ефективними завдяки поєднанню власників капіталів та підприємців, які потребують зовнішніх фінансових ресурсів.

Метою розроблення та впровадження організаційно-економічного механізму корпоративного управління маркетинговою системою компанії є забезпечення її економічного росту та розвитку на основі удосконалення механізму управління за критерієм стійкості. Удосконалення економіки компанії пов'язано зі збільшення об'ємів продаж, послуг, виробничої міцності, частки ринку тощо, а її розвиток дає змогу накопичувати потенціал, який забезпечує подальше зростання компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми роздержавлення, приватизації, правового статусу та корпоративного управління досліджували провідні іноземні та українські вчені. Так, Й. Шумпетер зазначає, що розвиток підприємства залежить від виготовлення нового, ще не відомого користувачам блага або

створення нової якості того чи іншого блага або послуг; впровадження нового методу виробництва; освоєння нового ринку збуту; отримання нового матеріалу, сировини, напівфабрикатів; проведення відповідної реорганізації [1, с. 234]. П.П. Воробієнко досліджує формування ринкової економіки підприємств під час адаптації їх бізнесу до інтеграції в Євросоюз [2]. О.С. Редькін, Н.А. Хрущ досліджували сучасні концепції корпоративного управління та засади побудови стратегії розвитку підприємства. Т.І. Лозова вирішує питання підготовки підприємств до реформування та особливості формування статутного капіталу [7]. А.А. Малишева вивчає організаційні зміни на основі контролінгу [3]. Ф. Глазл, Б. Левехуд розглядають динамічний розвиток підприємства [4]. Вчені вважають, що зростання відбувається тоді, коли перемінні змінюють своє значення за незмінної структури об'єкта. Під розвитком автори розуміють феномен якісної зміни структури об'єкта, який виникає за неможливості подальшого росту в наявних умовах функціонування підприємства. Є.М. Короткова [5] стверджує, що розвиток визначає зміну діяльності для переходу на інший рівень структури галузі, надання нових послуг.

Проте, незважаючи на глибину та різноплановість публікацій, зазначимо, що у вітчизняній теорії та практиці проблеми формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління маркетинговою системою компанії в національній економіці вивчені недостатньо. Саме це зумовило вибір тематики дослідження.

Нинішні дослідження є продовженням наших попередніх досліджень [7; 8], у яких аналізувалися структурні зрушення на підприємствах «Укрзалізниці» та «Укртелекому».

Метою дослідження є формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління маркетинговою системою компанії з урахуванням змін статутного капіталу на основі інвентаризації всіх статей балансу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Створені шляхом корпоратизації акціонерні компанії «Укртелеком», «Укрзалізниця» та «Укрпошта» стали правонаступниками усіх прав та обов'язків структурних підрозділів (колишніх юридичних осіб), які входили до цих державних підприємств. Значна частина підприємств, включених до складу статутного капіталу цих акціонерних компаній, нині розташована на окупованих територіях. Структурні підрозділи на окупованих територіях повторно приватизовані країною-агресором (у 2018 р. продані Кримська, Севастопольська, Донецька та Луганська дирекції «Укртелекому»).

Економіка України за час військових дій втратила понад 30% свого потенціалу, зупинилася значна кількість промислових підприємств Донбасу, втрачена третина запасів вугілля. Загалом під окупацією перебувають 10% території країни, де проживали 6,2 млн. осіб (в системі «Укртелекому», «Укрпошти» та «Укрзалізниці» працювало понад 3 млн. ос.). Цими підприємствами втрачена значна кількість основних засобів, земельних ділянок, інфраструктури, які були враховані у статутному капіталі під час корпоратизації.

На нашу думку, корпоратизація загалом має такі визначення:

– на макрорівні – політика уряду щодо трансформації структури всієї економіки держави та механізмів управління нею;

– на мікрорівні – процес трансформації господарюючого суб'єкта шляхом акціонування задля підвищення його ефективності, залучення інвестицій, виконання юридичних та соціальних зобов'язань на основі чіткої підготовки його до роботи в ринкових умовах.

Компанії, у яких впроваджені корпоративні стандарти управління, мають більш широкий доступ до капіталу, ніж компанії, що ними керуються неналежним чином [2, с. 109]. Ринки цінних паперів, де діють жорсткі вимоги до системи корпоративного управління, здатні знижувати інвестиційні ризики. Як правило, такі ринки приваблюють більше інвесторів, готових надати капітал за розумною ціною, та виявляються більш ефективними завдяки тому, що поєднують власників капіталів та підприємців, які потребують зовнішніх фінансових ресурсів.

Зростання економіки компанії пов'язано з кількісними характеристиками підприємства (збільшенням об'ємів продаж, послуг, виробничої міцності, частки ринку тощо), а розвиток дає змогу накопичувати потенціал, який забезпечує подальше зростання компанії.

Аналіз статутного капіталу цих акціонерних компаній свідчить про те, що він формувався на базі всіх об'єктів, які входили до цих компаній до початку бойових дій. В них враховані всі необоротні активи, зокрема основні засоби (будівлі, споруди, передавальні пристрої, земельні ділянки, машини, обладнання), оборотні активи та їх запозичення, тобто немає чіткого уявлення про вартість цих компаній та їх акцій.

У 2018 р. до низки Законів України були внесені зміни та доповнення, які передбачають приведення у відповідність із цими законами статутних документів. До Закону України «Про акціонерні товариства» (далі – Закон № 1) були внесені істотні зміни щодо визначення особливостей правового статусу публічних та приватних акціонерних товариств [9, п. 15, ч. 2,

ст. 2]. Нова редакція ст. 34 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» (далі – Закон № 2) [10] регламентує публічну пропозицію цінних паперів. Законодавство [9; 10] вимагає приведення статутів акціонерних товариств до вимог зазначених Законів. На нашу думку, компаніям необхідно одночасно переглянути, перерахувати статутні капітали, випуски акцій, провести інвентаризацію всіх статей балансу. На загальних зборах слід затвердити їх результати та розробити організаційно-економічний механізм корпоративного управління компанії з урахуванням дій зовнішніх та внутрішніх сил, тому що «під стійкістю системи розуміється її здібність виконувати роботи з урахуванням зовнішніх сил зі збереження, відтворення та розвитку самої себе» [6, с. 56]. Внутрішні фактори залежно від глибини та їх новизни з урахуванням зовнішніх умов здійснюють сукупний вплив, що приводить компанію до різного рівня нестійкості та розбалансованості [6, с. 35]. Нестійкість компанії в період розвитку обумовлена різними причинами, зокрема порушенням раціональних економічних співвідношень та пропорцій, досягнутих в умовах поточного функціонування [6, с. 67]. Саме на цьому етапі компаніям доцільно провести взаємопов'язану систему внутрішніх реформ, особливо визначитись зі статутним капіталом компанії.

На нашу думку, до початку процесу дослідження статутного капіталу компанії необхідно провести серйозну інженерно-економічну підготовку, яка не регламентована в часі і дає змогу врахувати специфіку кожного підприємства, не припускати помилок підприємств, які пройшли етап корпоратизації без підготовки. За даними ЦСУ, понад 60% підприємств після недбало проведеної корпоратизації стають банкрутами, а підприємства, які провели передкорпоратизаційну підготовку, мають прибуток та успішно працюють. Це дає змогу рекомендувати проведення інженерно-економічної підготовки конкретного підприємства з формування статутного капіталу.

Інженерно-економічна підготовка – це комплекс організаційних, фінансових, економічних і технічних заходів, вжиття яких відбувається до прийняття рішення про уточнення складу статутного капіталу підприємств і спрямоване на створення сприятливих інвестиційних умов та адаптації до ринкових умов і підприємницької діяльності. Саме вона дає змогу усунути протиріччя між вимогами ринку щодо реального статутного капіталу.

Технологія проведення робіт інженерно-економічної підготовки наведена на рис. 1.

Проведення інженерно-економічної підготовки дає змогу на її основі провести чітке

формування статутного капіталу та структурну перебудову підприємства. Прийняття рішення про інженерно-економічну підготовку підприємства має бути остаточно прийняте на основі аналізу результатів його діагностики.

У процесі діагностики статутного капіталу проводяться такі етапи:

- стратегічний (ситуаційний) аналіз підприємства;
- організаційно-управлінський аналіз підприємства;
- фінансово-економічний аналіз підприємства;
- аналіз кадрового потенціалу;
- аналіз майнових прав на об'єкти нерухомості й земельні ділянки;
- інвентаризація всіх статей балансу;
- формування статутного капіталу;
- оцінювання бізнесу і компанії.

На базі проведеної діагностики, сформованого та затвердженого статутного капіталу розробляється організаційно-економічний механізм корпоративного управління маркетинговою системою компанії, який показано на рис. 2.

Результати виконання програми розвитку з певною дискретністю (місяць, квартал) передаються до систем корпоративного управління та управління бізнес-процесами як зворотний зв'язок, для прийняття необхідних управлінських рішень.

Для здійснення та впорядкування роботи взаємопов'язаних модулів розробляється організаційний модуль, який включає основні етапи (і процедури) та блоки засобів і методичного забезпечення, що систематизує всі види робіт з реалізації корпоративних змін і є одним з основних елементів організаційно-економічного механізму реалізації корпоративних змін програми розвитку. Розроблений організаційно-економічний механізм дає змогу забезпечити організацію процесів і своєчасність реалізації змін, комплексність прийняття рішень і стійкість галузі. Методологія проведення інвентаризації всіх статей балансу була розроблена, затверджена та впроваджена на підприємствах «Укрзалізниці» у 2007, 2010, та 2013 рр., але вона враховувала тільки питання, пов'язані з бухгалтерським обліком, тому Наказом Укрзалізниці (№ 710-11 від 16 грудня 2009р. (діючий)) був затверджений Порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна та земельних ділянок залізничного транспорту [11], який враховував вимоги бухгалтерського обліку та чітко визначав кількість, якість, вартість об'єктів нерухомого майна, систему постановки його на облік (списання та вилучення з обліку), формування

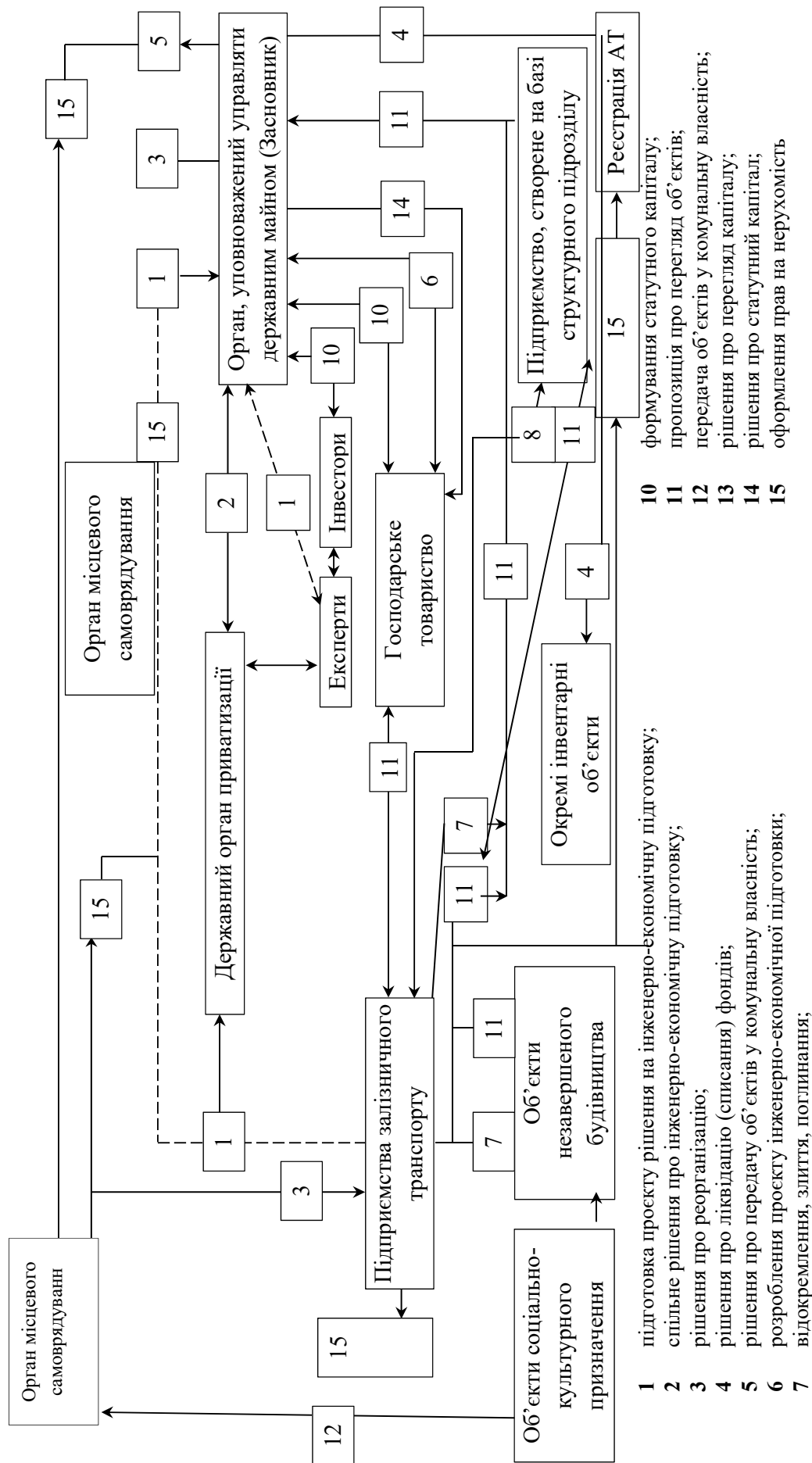

Рис. 1. Технологія проведення робіт інженерно-економічної підготовки підприємства

Рис. 2. Організаційно-економічний механізм корпоративного управління

системи цифровізації необоротних активів кожного структурного підрозділу, юридичної особи та галузі загалом.

На цьому етапі акціонерні компанії «Укртелеком», «Укрпошта» мають можливість використати досвід «Укрзалізниці» та провести інвентаризацію своїх активів за цією методикою. Цю роботу нині виконує «Укрзаліниця».

Висновки з проведеного дослідження. В сучасних економічних умовах зміни зовнішнього середовища, компанія та її підприємства мають враховувати зміни свого внутрішнього середовища, особливо чітко ревізувати структуру та вартісні показники статутного капіталу як основу функціонування компанії в умовах сьогодення. Саме чітко визначена структура статутного капіталу має бути спрямована на підвищення ефективності діяльності компанії, вона є процесом розвитку. Слід розуміти, що процес розвитку потребує ресурсів, які необхідно отримати від поточної діяльності або від запозичень, які необхідно повертати за рахунок майбутньої поточної діяльності. У результаті цього виникає проблема процесу розвитку, яка здійснюється за рахунок поточної діяльності. Ця проблема потребує створення організаційно-економічного механізму стійкого розвитку компанії шляхом збалансованості між процесами розвитку та поточною діяльністю, яка досягнута на основі

чітко проведеної інвентаризації всіх статей балансу та сформованого статутного капіталу.

Організаційно-економічний механізм корпоративного управління маркетинговою системою компанії складається із сукупності управлінських дій, які забезпечують досягнення мети розвитку й відповідають принципам комплексності, своєчасності, збалансованості, економічності, гармонічності та умотивованості.

Для ефективного управління корпоративними змінами розроблена методика управління організаційно-економічними змінами в перехідний період розвитку компанії, в основі якої є система проведення інвентаризації всіх статей балансу і формування статутного капіталу. Методичні положення задовольняють вимоги основних постулатів організації гармонічного виробництва.

В перехідний період розвитку компанії, як правило, персонал чинить опір. Пропонується для зниження опору запровадити систему навчання та преміювання.

Ефективність розробленого організаційно-економічного механізму корпоративного управління маркетинговою системою компанії забезпечує її розвиток і досягнення поставленої мети під час урахування впливу зовнішнього та внутрішнього середовища та раціональних затрат системи.

Список використаних джерел:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Москва : Прогресс, 1982. 468 с.

2. Воробієнко П.П., Лозова Т.І., Олійник Г.Ю. Перехідна економіка: теорія та практика : монографія. Одеса : ОНАЗ імені О.С. Попова, 2018. 272 с.
3. Малышева Л.А. Управление организационными изменениями на основе контроллинга. Екатеринбург : Институт экономики Уро РАН, 2004, 204 с.
4. Глазл Ф., Ливехуд Б. Динамичное развитие предприятия / пер. с нем. Калуга : Духовное познание, 2000. 360 с.
5. Коротков Э.М. Концепция менеджмента. Москва : Дека, 1997. 360 с.
6. Мартынов А.С., Артюхов В.В., Виноградов В.Г. Устойчивое развитие и приоритеты природоохранных инвестиций в регионах России. Москва : Practical Science, 2000. 346 с.
7. Лозова Т.І., Олійник Г.Ю., Олійник О.А. Цифровізація проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна: земельних ділянок, розташованих на них будівель, споруд та передавальних пристроїв. *Економіка та держава*. 2019. № 1. Січень. С. 4–9.
8. Лозова Т.І., Олійник Г.Ю., Олійник О.А. Земельна ділянка – важливий актив підприємства: аналіз, інвентаризація, облік, управління. *Економіка та держава*. 2020. № 6. Червень. С. 21.
9. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI [Електронний чинний. Редакція станом на 24 вересня 2020 р.].
10. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. URL: <http://www/zakon.rada.gov.ua/чинний> (редакція станом на 16 серпня 2020 р.).
11. Порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна та земельних ділянок залізничного транспорту / наук. кер. Т.І. Лозова. Київ : ДЕДУТ. 194 с.

References:

1. Shumpeter J. (1982) *Teoriya ekonomycheskoho razvytiya* [Theory of economic development]. Progress, Moscow.
2. Vorobienko P.P. (2018) *Perekhidna ekonomika: teoriia ta praktyka* [Transition economy: theory and practice]: monograph. Odessa: ONAZ named after O.S. Popov.
3. Malysheva L.A. (2004) *Upravlyenye orhanyzatsyonnyu yzmenenyla na osnove kontroliynha* [Management of organizational changes on the basis of controlling]. Uro Institute of Economics, Russian Academy of Sciences, Ekaterinburg.
4. Glazl F. (2000) *Dynamichnoe razvytye hredprylatyia* [Dynamic development of the enterprise]. Spiritual Cognition, Kaluga.
5. Korotkov E.M. (1997) *Kontsepty managementa* [Management concept]. Dekka, Moscow.
6. Martynov A.S. (2000) *Ustoichyyoe razvytye y pryorytety pryrodookhrannykh ynvestytsyi v rehyonakh Rossyy* [Sustainable development and priorities of environmental investments in the regions of Russia]. Practical Science, Moscow.
7. Lozova T.I., Oliynyk G.Y., Oliynyk O.A. (2019) Digitization of the technical inventory of real estate objects: land plots, buildings and structures located on them. *International scientific-practical journal. Economics and state*, vol. 1, pp. 4–9.
8. Lozova T.I., Oliynyk G.Y., Oliynyk O.A. (2020). Land – an important asset of the enterprise: analysis, inventory, accounting, management. *International scientific-practical journal (June 2020). Economy and state*, pp. 21–27.
9. Verkhovna Rada of Ukraine (2008) *Law of Ukraine "On Joint Stock Companies"*. 514-VI. Available at: <http://www/zakon.rada.gov.ua> (accessed 16 August 2020).
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2006) *The Law of Ukraine "On Securities and the Stock Market"*. Available at: <http://www/zakon.rada.gov.ua> (accessed 24 December 2020).
11. Lozova T.I. (2012) *Poriadok provedennia tekhnoschnoi inventarizatsii ob'ektiv nerukhomoho majna ta zemelnykh dilianok zaliznychohnoho transportu* [The procedure for conducting a technical inventory of real estate and land plots of railway transport]. DETUT, Kyiv.